

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН
ІМЕНІ О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, АРХЕОЛОГІЇ ТА
КРАЄЗНАВСТВА

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ– ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач
Контакти

бакалавр
03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
Середня освіта (Історія)
3,5
4 рік, VII семестр
обов'язкові компоненти ОП
згідно з розкладом
українська
щопонеділка 15.20–16.20, щовівторка 13.00 -
14.00 (201 кабінет, з можливістю дистанційної
роботи на платформах ZOOM та Google-class).
кандидат історичних наук, доцент
Гринь Олена Володимирівна
E-mail: elenagreen5@ukr.net
Facebook Messenger Гринь Олена

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Історія України другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» є обов'язковим компонентом в освітній програмі 014 Середня освіта (Історія). Хронологічно вона охоплює період від завершення Другої світової війни до сьогодення, тематично – усі аспекти політичної, соціально-економічної та культурної історії.

Предметом вивчення є історія українських земель у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Історія українських земель у 1945–1991 рр.
2. Україна у роки незалежності (1991–2020 рр.)

Мета дисципліни «Історія України другої половини ХХ – початку ХХІ ст.» полягає у поглибленні у здобувачів вищої освіти теоретичних та практичних знань і компетентностей з фундаментальної дисципліни «Історія України другої половини ХХ – початку ХХІ ст.»;

опануванні та застосуванні ключових теоретико-методологічних засад і методів вивчення та інтерпретації історичного минулого України; формуванні патріотичного світогляду, активної соціальної та громадянської позиції.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 01	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 03	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 04	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 06	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 08	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 09	Здатність бути критичним і самокритичним.
СК 01	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
СК 02	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
СК 3	Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
СК 04	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
СК 05	Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
СК 08	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
СК 09	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
СК 10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
СК 13	Здатність визначати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людської цивілізації, основні етапи її становлення.
СК 14	Здатність визначати загальні закономірності та особливості історичного розвитку країн світу, визначати місце історії України у контексті світової історії.
Здобувач вищої освіти буде здатен	
ПРН 01	Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.
ПРН 02	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.
ПРН 03	Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем вітчизняної та всесвітньої історії.
ПРН 04	Уміння використовувати методологію історії як науки, характеризувати об'єктивно

	й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між окремими подіями та явищами на підставі критичного аналізу історичних джерел, інтеграції їх змісту, визнання й сприйняття різноманітності їх оцінок.
ПРН 05	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 06	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПРН 07	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.
ПРН 08	Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.
ПРН 11	Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.
ПРН 13	Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.
ПРН 15	Застосовувати набуті спеціальні компетентності на широкому громадсько-політичному та суспільному рівнях, аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі					
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Історія українських земель у 1945–1991 рр.													
Тема 1. Українські землі у другій половині 1940-х – 1953 рр.	9	2	2			5	5	2					3
Тема 2. Західна Україна у другій половині 40-х – на початку 50-рр. ХХ ст.	9	2	2			5	6		2				4
Тема 3. Україна за доби “відлиги” (1953 – 1964 рр.).	11	4	2			5	7	2	2				3
Тема 4. Україна у другій половині 60-х – першій половині 80-х рр. ХХ ст.	15	4	4			7	10	2					8
Тема 5. Культура та освіта України в 50 – 80-х рр. ХХ ст.	8		2			6	13						13
Тема 6. Україна на шляху до незалежності (1985–1991 рр.)	14	4	2			8	10	2					8
Разом за змістовим модулем 1	66	16	14			36	51	8	4				39
Змістовий модуль 2. Україна у роки незалежності (1991–2020 рр.)													
Тема 7. Україна в	11	4	2			5	11	2	2				7

умовах незалежності (серпень 1991 – листопад 2013 рр.)											
Тема 8. Зовнішня політика України у 1991–2013 рр.	7	2				5	11				11
Тема 9. Україна у 2013–2020 рр.	10	2	2			6	15	2			13
Тема 10. Розвиток української культури на сучасному етапі. Українська діаспора	11	2	2			7	17		2		15
Разом за змістовим модулем 2	39	10	6			23	54	4	4		46
Усього годин	105	26	20			59	105	12	8		85

Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Україна у повоєнний період (1944-1953 рр.)	2
2	Боротьба ОУН-УПА у повоєнні роки	2
3	Шістдесятники в Україні	2
4	Діяльність дисидентів в Україні	2
5	Сільське господарство України в 60 – на початку 90-х рр. ХХ ст.	2
6	Культура та освіта України в 50 – 80-х рр. ХХ ст.	2
7	Чорнобильська катастрофа та її наслідки	2
8	«Помаранчева революція»: причини, перебіг, наслідки	2
9	«Революція гідності». Анексія Криму та агресія Російської Федерації на Сході України	2
10	Розвиток української культури на сучасному етапі	2
Усього годин практичних занять		20

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академія, 2014. 720 с.
2. Історія України: навчальний посібник / під ред. В. А. Смолія. Київ: Альтернативи, 2002. 472 с.
3. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946 –1985). Київ, 1999.
4. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. Київ, 2005.
5. Грицак Я. Нариси історії України: формування модерної української нації ХІХ – ХХ ст. Київ, 2000.
6. Новітня історія України ХХ ст. Київ, 2001.
7. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України. Неупереджений погляд: Факти, міфи, коментарі. Харків, 2007.
8. Україна в ХХ ст. 1900 – 2000. Збірник документів і матеріалів. Київ, 2000.
9. Україна ХХ ст.: особи та події в контексті великої історії. Київ, 2001.
10. Україна: друга половина ХХ ст.: нариси історії. Київ, 1997.

Допоміжна література:

11. Андрушків Б. Чорна скрижаль України (15-й річниці Чорнобильської трагедії присвячується). Тернопіль, 2001.
12. Крим після анексії. Державна політика, виклики, рішення та дії. Біла книга / за редакцією Ю. Тищенко. Київ, 2016. 145 с. http://ucipr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=457&catid=42&Itemid=205&lang=ua
13. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917–1953: У 2 т. К., 1994. Т. 1, 2.
14. Бойко О. Україна у 1985 – 1991 рр.: основні тенденції суспільно-політичного розвитку. Київ, 2002.
15. Брехуненко В. та ін. «Братня навала»: Війни Росії проти України XII – XXI ст. Київ, 2016.
16. В тилу ворога. 1941–1945 рр. Документи і матеріали. Чернігів, 1994.
17. Відновлення української держави у 1941 році: нові документи і матеріали. Київ, 2001.
18. Війна (очима ТСН): 28 історій по той бік камери. Київ, 2015.
19. Гетьман В. Як приймалася Конституція України. Київ, 1996.
20. Гнатюк О. Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність. Київ, 2005.
21. Голод 1946 – 1947 рр. в Україні: причини і наслідки. Київ, 1998.
22. Голод в Україні 1946 – 1947: Документи і матеріали. Київ – Нью-Йорк, 1996.
23. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація. Київ, 2005.
24. Доній О. Покоління Оксамитової революції. Київ, 1999.
25. Історія України в документах і матеріалах. Київ, 1991.
26. Історія України: Документи. Матеріали / Уклад., комент. В.Ю. Короля. Київ, 2002.
27. Історія України: Маловідомі імена, події, факти. Київ, 2008.
28. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80-х років. Київ, 1995.
29. Касьянов Г. Україна 1991–2007: Нариси новітньої історії. Київ, 2008.
30. Киричук Ю.А. Український національний рух 40 – 50-х років ХХ ст. Львів, 2003.
31. Корогодський Р. Брама світла: Шістдесятники. Львів, 2009.
32. Кримські татари: шлях до повернення. Збірник документів. Київ, 2004.
33. Кулик Р., Майоров М. 2014. Початок російсько-української війни. Київ, 2019. URL: <https://uinp.gov.ua/elektronni-vydannya/broshura-2014-pochatok-rosiysko-ukrayinskoyi-viyny>
34. Україна крізь віки. В 15 т. Т. 14. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991–2000 рр.). Київ, 2000.
35. Люди «сірої зони». Свідки російської анексії Криму 2014 року / упоряд. та вступ Андрієвська А., Халімон О. Київ, 2018. URL: file:///C:/Users/user/Desktop/Історія%20України_др.пол.ХХ%20ст/література/Люди%20Сірої%20зони_укр.pdf
36. Майдан від першої особи: 45 історій Революції Гідності / упоряд. Т. Ковтунович, Т. Привалко. Київ, 2015. URL: https://old.uinp.gov.ua/sites/default/files/maidan_vid_pershoy_osoby.pdf
37. Наш Крим. Неросійські історії українського півострова. Київ: К.І.С., 2016.
38. Неоголошена війга. Невідомі факти і хроніки АТО / О. Калиновська та ін. Харків, 2015.
39. Обертас О. Український самвидав: Літературна критика та публіцистика (1960-і – початок 1970-х років). К., 2010.
40. Патриляк І. «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух (1939–1960 рр.). Львів, 2012.
41. Патриляк І. К. “Перемога або смерть”: український визвольний рух у 1939–1960-х рр. / Центр досліджень визвольного руху. Львів : Часопис, 2012. 512 с.
42. Політична історія України ХХ ст.: У 6 т. Київ, 2003. Т. 5, 6.
43. Політичний терор і тероризм в Україні ХІХ–ХХ ст.: Історичні нариси. Київ, 2002.
44. Рубльов О.С., Черченко Ю.А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції. Київ, 1994.
45. Русначенко А. Розумом і серцем: Українська суспільно-політична думка 1940 – 1980-х років. Київ, 1999.
46. Усна історія українсько-російської війни (2014-2018 роки). Вип. 4. Київ, 2018. URL: <https://old.uinp.gov.ua/sites/default/files/war-2014-2018.pdf>
47. Чорна книга України. Київ, 1998.

48. Чорнобильське досє КГБ. Від будівництва до аварії: Збірник документів про катастрофу на Чорнобильській АЕС / упоряд. О. Бажан, А. Когут, Г. Боряк. Київ, 2020. URL: file:///C:/Users/user/Desktop/Історія%20України_др.пол.ХХ%20ст/література/Чорнобильське%20досє%20КДБ.pdf
49. Шаповал Ю. Україна ХХ ст.: особи та події в контексті великої історії. Київ, 2001.
50. Яневський Д. Хроніки "Помаранчевої революції". Харків, 2005.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

51. Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua>
52. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>
53. Національний меморіальний комплекс героїв Небесної Сотні – музей Революції Гідності. URL: <https://maidanmuseum.org/uk/storinka/pro-maydan>
54. Проект «Віртуальний некрополь української еміграції». URL: <http://necropolis.uinp.gov.ua>
55. Українська правда. Історична правда. URL: <https://www.istpravda.com.ua>
56. Український інститут національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- під час аудиторних занять додержуватися правил з техніки безпеки у навчальній аудиторії.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальний графік відвідування тощо).

Навчання з елементами дистанційної освіти можливе через мережу Інтернет за погодженням з викладачем лише у випадках поважної причини відсутності студента.

Академічна доброчесність та плагіат.

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). Підготовка завдань з використанням інформаційних джерел без посилань на них є плагіатом і несе академічну відповідальність.

Мобільні пристрої на практиці використовуються тільки з дозволу викладача.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, взаємоповаги.

Розподіл балів

							Поточне оцінювання та самостійна робота				Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					
Тема	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	25	100
Бали	5	10	5	10	5	10	5	10	5	10		